

# KONFERENCE AUÚP – NOVÉ VÝZVY PRO ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ

Jarní konference Asociace pro urbanismus a územní plánování proběhla ve dnech 28.–29. 4. 2022 v Lanškrouně v multifunkčním centru L'Art. Vrací se tak na místo, které bylo určeno pro konferenci ještě před pandemií covid-19. Ta se však kvůli pandemii přesunula do on-line prostředí. Tématem konference se pro tuto akci staly „*Nové výzvy pro územní plánování*“, které navazují na předešlou podzimní konferenci v Olomouci.

Zahájením účastníky provedl jako každoročně **Petr Durdík**. Hovořil o situaci ve světě a navazujících vlivech. Dále ve zdravotní mluvil **Radka Vladyková** zastupující Svaz měst a obcí ČR, starosta Lanškrouna **Radim Vetchý** a ředitel Odboru majetkového, stavebního řádu a investic Krajského úřadu Pardubického kraje **Miroslav Vohlídal**.

**Miroslav Vohlídal** následně představil Pardubický kraj a zmínil historické a statistické souvislosti. Většina kulturních zařízení a aktivit se soustřeďuje převážně do měst. Explicitně byl zmíněn zámek Pardubice, památky UNESCO – Lito-myšl nebo národní hřebčín v Kladrubech nad Labem. Představeno bylo také několik investičních akcí kraje – Winternitzovy automatické mlýny, centrální urgentní příjem nemocnice v Ústí nad Orlicí, Nemocnice následné péče v České Třebové a současná megastavba za více než

1,5 mld. Kč centrálního urgentního příjmu v Pardubicích.

**Radka Vladyková**, výkonná ředitelka Svazu měst a obcí ČR, mluvila o energetické soběstačnosti. Přednáška se jmenovala „*Resilientní obec a územní plánování*“. Resilience tak v tomto kontextu neznamená pouze odolnost, ale především schopnost se přizpůsobovat, odolávat vnějším vlivům a pružně reagovat na změny. Příkladem se stalo aktuální téma války na Ukrajině, kdy je potřeba reagovat okamžitě, a i v oblasti energetiky a územního plánování činit rychlou odezvu.

**Taavi Pipar**, zahraniční host z Ministerstva financí Estonska, pod kterým funguje právě územní plánování, představil téma „*Digitální infrastruktura v Estonsku*“. Mluvil o přechodu na kompletně digitální společnost. V sektoru IT pracuje již šest procent zaměstnanců země. Internet je hlavním komunikačním prostředkem. Každý v digitálním prostoru disponuje svým „osobním číslem“ (obdoba rodného čísla) a má i elektronickou ID kartu (obdoba občanského průkazu). Všechny dokumenty už podepisují pouze elektronicky. Pro ochranu dat je používána technologie blockchainu. Vždy tedy existuje údaj o jakémkoliv změně a je možné ji vypátrat. Změnu údajů stačí udělat jednou, změnu mají všechny úřady ihned

k dispozici. Systém funguje ve školství, kde má každý žák a student přístup k internetu, a ve zdravotnictví, kde jsou zdravotní záznamy komplexní za celý obor. Volební systém funguje také v tomto prostředí, kde již více než dvě třetiny občanů fungují právě digitálně. V rámci povolování staveb funguje elektronické stavebnictví. Ve stavebnictví v minulosti nedocházelo k větší produktivitě práce. Funguje databáze staveb a dnes se pracuje na systému pro územní plánování. V testovacím režimu je systém pro stavební povolení, kdy pomocí automatizace program porovnává projekt se zákonnými požadavky a limity. Systém územního plánování Estonska má čtyři úrovně – státní, regionální, municipální a úroveň v podrobnosti regulačního plánu. Systém je podobný skandinávskému. Vláda odpovídá věcem na úrovni státu a ve zbytku má odpovědnost municipalita. Stávající dokumenty budou tedy postupně převáděny do digitální podoby tak, aby byly dostupné právě v tomto prostředí. Závěrem prezentace bylo poučení z historie začleňování do digitálního světa. Systémy by měly být jednoduché a transparentní, výhodné jsou sdílené systémy a jejich propojení. Důležitý je uživatelský komfort a design, mít odvahu udělat změnu, i když nebude jednoduchá, a vždy všechno otestovat v menším měřítku a dostat zpětnou vazbu.

Odpolední blok začal představením města Lanškrouna starostou **Radimem Vetchým** společně s městským architektem **Oldřichem Bittnerem**. Lanškroun je významným průmyslovým městem o střední velikosti s 10 000 obyvateli. Jen průmyslová zóna však zaměstnává na 6 500 zaměstnanců. Byly představeny významné realizace města, blízkost významných krajinných prvků (např. soustava Lanškrounských rybníků či největší poldr ve střední Evropě) i významné osobnosti. V současnosti se připravují velké rozvojové plochy pro bydlení, daří se však i zahušťovat centrum města.

„Rozvoj a nové možnosti komunální energetiky“, to bylo téma **Jiřího Karásk**a. Komunální energetika se rozvíjí především díky dostupnosti primárních surovin. Je vyvíjen tlak na zvyšování energetické náročnosti, zvyšování využívání obnovitelných zdrojů energie nebo snižování spotřeby, především z neobnovitelných zdrojů. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2019/944 ze dne 5. června 2019, o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou, uvádí pravidla umožňující aktivní účast veřejnosti, na kterou navazuje i novela energetického zákona. Budovy s téměř nulovou spotřebou energie nás nutí přistupovat ke komplexnímu přístupu již při samotném návrhu budov. Cílem je tedy vytvoření architektonicko-energetického konceptu. U nových budov je snaha o co nejlepší energetickou efektivnost budovy na základě cenového optima, u rekonstrukcí budov se dává přednost komplexním renovacím. Kromě samotných budov s téměř nulovou spotřebou je třeba aplikovat energeticky plusové čtvrti, které jsou komplexními systémy zaměřené na řízení spotřeby energie. Jsou jedním z řešení dekarbonizace výroby energie a navíc nabízejí snížení přenosu energie na distribuční soustavu díky lokální výrobě a spotřebě energie. Jedná se tak o inovativní přístup k dosažení klimaticky neutrální budoucnosti. Posledním zmíněným tématem bylo energetické společenství, které je jednou z možných variant řešení, jak dosáhnout decentralizace energetiky v České republice. Cílem však není generovat zisk, což zatím naráží na legislativní překážky.

„Zkušenosti cestovních kancelářů a agentur z probíhajících vln pandemie co-

vid-19, jejich dopady na chování zákazníků v oblasti cestovního ruchu, a z toho vyplývající potenciální dopady na územní plánování“ sdílela **Kateřina Chaloupková**, výkonná ředitelka Asociace českých cestovních kancelářů a agentur. Představila vývoj turismu v České republice. Aktuálním trendem je trávit více času ve vlastním rekreačním zařízení a v tuzemsku, ale také mít více kratších dovolených během roku. Cílem pro dovolenou v ČR je především Středočeský kraj, v případě zahraničí je to Chorvatsko v závěsu se Slovenskem. Pokles realizovaných zájezdů byl v roce 2020 až o 90 %, v roce 2021 o 50–75 %. Projevily se investice do vlastního bydlení a rekreačních objektů. V rámci dovolených během pandemie se 96 % z nich uskutečnilo v Evropě. Zaznamenán byl i velký odklon od letecké dopravy.

Po přestávce se představil **Radim Perlín** s tématem přednášky „*Jak a pro koho plánujeme*“. Víme, kdo plánuje, nebo si to alespoň myslíme, ale víme, jak plánujeme? Jaké metody a nástroje používáme? Jak také utváříme, modelujeme a interpretujeme legislativu územního plánování? Moderní plánování ve vyspělých zemích se liší svými nástroji, metodami a přístupy. Každá země vychází z tradice organizace veřejné správy, z tradice správního systému a tradice profese územního plánovače. Radim Perlín shrnul a vysvětlil také posun názorů a přístupů od první poloviny 20. století do současnosti. Územní plán z původního rozhodnutí o funkčním využití území se proměnil na dohodu o využití území. Územní plánování se tak stále více stává formálním a územní plán legislativním dokumentem. Nastává doba, kdy každý může cokoliv namítat, prohlašovat polopravdy a my musíme i naprosto faktické nepravdy a lži dokazovat a odůvodňovat. Pro koho tedy plánujeme? Kdo je odběratelem našich skvělých nápadů a vizí? Nabízíme nejen hotový výrobek, ale především proces dohody. Územní plán je dohodou o využití území pro tři skupiny, kterými jsou obec, stát a veřejnost. Měl by být však materiálem pro všechny tyto skupiny v těžišti jejich zájmů, bez zásadních vlivů jedné z těchto skupin.

Téma „*Budování zelené infrastruktury v krajině – fikce, nebo realita*“ předsta-

vil **Darek Lacina**. Svou přednášku začal s mnoha novými pojmy, které se v oboru objevují. Zelená infrastruktura se poprvé objevila v dokumentu, kdy Rada EU stanovila nový cíl Evropské unie v oblasti ochrany biologické rozmanitosti do roku 2020. USA a EU však pojem zelené infrastruktury chápou odlišně. Zelená infrastruktura není řešena jen v zastavěném území. Klimatická změna v poslední době zvyšuje povědomí o ekosystémových službách a zelené infrastruktury. Územní plánování ovlivňuje poskytování celé řady ekosystémových služeb, které se vzájemně překrývají. Prvek zelené infrastruktury skoro vždy poskytuje několik ekosystémových služeb. Územní systém ekologické stability (ÚSES) je nedílnou součástí zelené infrastruktury. Krajina se ochlazuje právě především odpařováním vody. Pokud chceme budovat nové prvky zelené infrastruktury, tak víme, co chceme, víme, jak to udělat, a víme, jak to zaplatit. Je však potřeba, aby to někdo zrealizoval. Zelená infrastruktura je nedílnou součástí našich životů a je třeba jí věnovat pozornost.

Posledním vystupujícím prvního dne byl **Roman Mentlík** s přednáškou „*Ovlivnění české ekonomiky a finančních trhů probíhající pandemií covid-19, a s tím spojené potenciální dopady na bydlení*“. Pandemii charakterizuje pokles globálního HDP více než krize roku 2009, pokles zisku globálně působících korporací, rekordní rozpočtové deficity a rychle rostoucí státní dluhy. Geopolitické aspekty budou mít nejspíš mnohem větší dopady než samotná pandemie covid-19. V prezentaci byly srovnány úrokové sazby v posledních 20 letech, inflace v dlouhodobém horizontu a kurz koruny vůči euru. Z těchto dat v kontextu dlouhodobého horizontu se tedy nic závazného neděje. Dlouhodobé dopady na společnost a nemovitosti by tak mohly trvat několik let, ale nejedná se o extrémní výkyvy. V letošním roce se očekává nízká aktivita investorů, pouze u zdravotnických a logistických zařízení se očekává nárůst. Nejoblíbenějším vůči dopadům pandemie je trh s nájemným bydlením, který může ohrožovat pouze rostoucí nezaměstnanost.

Následovala panelová diskuse, kterou moderoval **Petr Durdík** a ve které se vrátil k jednotlivým příspěvkům prvního dne s detailním rozбором hlavních témat

a problémů. Klimatická změna, obnovitelné zdroje v návaznosti na elektromobilitu, problematika pandemie, migrace obecně a migrace z důvodů války, inflace a chudoba. Všechny tyto problémy byly diskutovány s účastníky Darkem Lacinou, Romanem Mentlíkem, Radimem Perlinem, Jiřím Plášilem, Radimem Vetchým a Romanem Vodným.

Druhý den konference zahájila **Kateřina Vrbová** s prezentací „*Jednotný standard územně plánovacích dokumentací v právních předpisech*“. Předmětem standardizace je jednotné vyhotovení a předání elektronických dat dokumentů územního plánování. Hlavním cílem je srozumitelnost, kontrolovatelnost a porovnatelnost a také prezentace a sdílení v Národním geoportálu územního plánování. Spuštění Národního geoportálu územního plánování se předpokládalo dle stavebního zákona od 1. 7. 2023, ale nejspíš bude spuštěn později. Předpokládá se, že míra standardizace jednotlivých ÚPD bude odlišná s ohledem na rozdílný charakter dokumentů a potřebu využití elektronických dat pro navazující činnost. Nejpodrobnější požadavky se budou týkat standardu územního plánu. Pro zásady územního rozvoje a regulační plány budou stanoveny zatím jen základní nároky. Budoucí rozvoj standardu by měl být v doplnění standardu záboru půdního fondu, standardu zásad územního rozvoje a také prostorové regulace v územním a regulačním plánu.

**Jiří Plašil** odprezentoval „*Zkušenosti s jednotným standardem na příkladu ÚP Liberec*“. Z hlediska grafiky může nastat problém u ploch změn, které umožňují zadat více ploch s rozdílným využitím. To v územním plánu Liberce nebylo využíváno a každá plocha měla určeno pouze jedno využití. Také není ideální využívat mnoho ploch s rozdílným způsobem využití, které se těžko barevně rozlišují. Není však nutné využívat všechny tyto možnosti, které standard umožňuje. Jiří Plašil dále představil konkrétní problémy, které se v rámci grafiky jednotného standardu na příkla-

du územního plánu Liberce vyskytovaly. Na liberecký příklad navázal **Pavel Přenosil** s problematikou grafických výstupů prostřednictvím nástrojů GIS. Existují přísné topologické vazby a logické souvislosti mezi veškerými daty územně plánovací dokumentace.

V dopoledním bloku s tématem „*Zkušenosti s kontrolním nástrojem ETL pro jednotný standard*“ se představili také **Jakub Hulec** a **Romana Vačkářová**. V metodickém pokynu jsou požadavky na digitální zpracování vektorových dat v GIS a CAD, které jsou důležité proto, aby bylo možné udělat kontrolu v rámci ETL nástroje. Formální náležitosti jsou zásadní a je tedy důležité dodržet povinné uspořádání odevzdaných dat. Data je třeba odevzdat v podobě, která umožní kontrolu pomocí ETL nástroje. Bylo také konkrétně představeno, jak tato kontrola probíhá a kde se vyskytují nejčastější chyby.

Před přestávkou prezentovala **Kateřina Vrbová** „*Přípravu jednotného standardu ÚAP*“. Nový stavební zákon č. 283/2021 Sb. rozšiřuje okruh poskytovatelů údajů o území. Předání údajů o území bude možné i nadále pořizovateli nebo předáním do DTM / RÚIAN / NGÚP. Povinně pořizovány jsou tedy územně analytické podklady (ÚAP) obcí, krajů a celorepublikové. Představila také Registr územní identifikace, adres a nemovitostí jako jeden ze čtyř základních registrů, jehož správcem je ČÚZK. Finanční prostředky na jednotnou databázi ÚAP v NGÚP budou čerpány v rámci Národního plánu obnovy. Výchozí princip pro tvorbu jednotného standardu ÚAP bude vycházet z dobré praxe datových modelů krajů, kde se se zástupci krajů předpokládá v rámci pracovní skupiny intenzivní spolupráce.

V odpoledním bloku s přednáškou „*Doplnění standardu vybraných částí územního plánu o standard vyhodnocení předpokládaných důsledků navrhovaného řešení na zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa*“ vystoupil **Milan**

**Svoboda**. Obsahem je standardizovaný přehled jevů a jejich grafické znázornění a tabulky vyhodnocení předpokládaných záborů. Předmětem standardizace není textové zdůvodnění navrženého řešení ve vztahu k předpokládaným záborům půdního fondu. Byly představeny i praktické ukázky v rámci výkresů.

Posledním vystupujícím byl ředitel Odboru územního plánování MMR **Roman Vodný**, který představil aktuální informace k novelám stavebního zákona. Ústředním orgánem ve věcech územního plánování zůstává MMR. Politika územního rozvoje ČR, jakožto staronový nástroj územního plánování, by měla upustit od nutnosti konat veřejné projednání, nutně by bylo pouze vyvěšení na úřední desce. Nově nebude závazná pro rozhodování, ale pouze pro pořizování navazující územně plánovací dokumentace. Zmínil také nový úkol územního plánování – uplatňovat požadavky na adaptaci sídel a uspořádání krajiny vyplývající ze změny klimatu. Úkolem bude i stanovení podmínek prostupnosti území, nikoliv jen prostupnosti krajiny. Ředitel Vodný představil i zjednodušený obsah územního rozvojového plánu (ÚRP) a další související informace.

Následně proběhla krátká diskuse k předneseným příspěvkům. Nejvíce dotazů bylo k přednášce Milana Svobody ohledně představené standardizace záboru ZPF a související metodiky.

Závěrem konference provedl **Petr Durdík**, který zájemce pozval na podzimní konferenci AUÚP s tématem „*Město dobré pro život*“. Konference se uskuteční ve dnech 15.–16. září 2022 v Poďěbradech v prostorách zámeckého divadla. Po ukončení konference čekala zájemce exkurze s prohlídkou významných staveb a míst v Lanškrouně, kterou provázal starosta města Lanškrouna Radim Vetchý.

Ing. Jakub Kotrla  
Ústav územního rozvoje